శ్రీ సి. వి. ఎస్. రామయ్య

శారద:

రాత్రి భోజనాలైపోయిన తర్వాత, వీధి గదిలో కూర్చొని నేను రామాయణం చదువుతుంటే అప్పటికే అమ్ములుకి పాట అయిపోయింది గాబట్టి అప్పుడప్పుడూ వెంకాయమ్మ దగ్గరికి కబుర్లాడడానికి వెళ్ళింది. చెల్లి ఇంకా ఆఫీసు నుండి రానేలేదు. లోపలి గదిలో అమ్ముడికి కథ చెబుతూ కూర్చుంది శారద.

"అనగా అనగా ఒక రాజు."

"అప్పుట్నుంచీ—ఒక్క రాజేనా! ఎవరూ లేరా అక్కయ్యా?"

"!—మాట్లాడకు. కథకు కాళ్ళుండవుకదా! అడుక్కే అలా!"

"ఊ! తర్వాత."

"ఆ రాజుకు తొంభై తొమ్మిది పెళ్ళాలు."

"అమ్మయ్యో! తొంభై తొమ్మిదే! ఒక్కటి తక్కువ వందకి."

"అవును."

"ఎంతకీ, అంతమంది పెళ్ళాల్ని పెట్టుకొని ఏం చేస్తాడే ఆ రాజు"

"ఓసి తలకాయ! — కథ వినరా అంటేనూ, అడ్డు ప్రశ్నలు వేస్తావూ?"—

ఆ గదిలోని మాటలు వింటుంటే నాకు నవ్వొచ్చింది. నవ్వితే వాళ్ళు నన్ను తప్పుపడతారు గాబట్టి, పైకి పొక్కకుండా నవ్వుకున్నాను.

ఇంతలో బయట చెప్పులు శబ్దం వినిపించింది. చెల్లి వచ్చిందేమో అనుకొని పూరుకున్నాను. కాని, కొంచెం తర్వాత

"రా మామయ్యా!—ఇదేనా రావడం" అన్న శారద మాటలు విని, ఆశ్చర్య పోయాను.

తమ్ముడు దగ్గరికి పరుగెత్తుకొచ్చి "అక్కయ్యా, చంద్రం మామయ్య వచ్చాడే. చంద్రం మామయ్యా!" అన్నాడు ముఖం ఇంత పెద్దది చేసుకొని పక్కింటికి వెళ్ళి అమ్మను పిలుచుకొని రమ్మని వాణ్ణి పంపించాను.

శారద చంద్రం మామయ్యకి నీళ్ళు అందించి, నా గదికి వచ్చి "ఏ మయ్యా!—కాబోయే మా బావగారొచ్చారు! ఆయనగారికి ఏదేనా చేసి పెట్టాలని.." అనబోతుంటే, దాని పుడుకు మోత్సాహం నాకు కాస్త కోపం తెప్పించింది.

"అబ్బ! ఊరుకోవే! సంగతి సందర్భాలు తెలుసుకోకుండాను" అన్నాను.

"అయినా మీ సంగతి నా కెందుకులే!— మీ బావగారు వచ్చారని చెప్పాను..." అంటూ నా దగ్గర నుంచి వెళ్ళిపోయి

"ఏం మామ గారూ! కాఫీ ఫలహారం చేసేస్తారా!" అని మామయ్యని అడిగింది శారద

ఎంత కాలేజీ చదువు చదువుతున్నా, శారదకి ఇంకా ఉడుకుమోత్సాహం పోలేదు. ఒక అతిథిని ఇలా పరిహాసంగా సత్కరించడం నాకు నచ్చలేదు.

అంతలో అమ్మ రావడమూ, సత్కారాలు ఒక విధంగా జరిగిపోవడమూ నా కెంతో సంతృప్తి కలిగించాయి.

చంద్రం:

"ఏరా చంద్రం!— అలా బక్క చిక్కి పోయావేం మరీనూ!" అని అక్కయ్య నన్నడిగింది. నాకు నవ్వొచ్చింది ఎదిగిన వారిని అలా విచిత్రంగా పరిహాసించడం మానవులకు సహజం కాబట్టి, అప్పటికి తోచిన సమాధానాన్ని చెప్పి పూరుకున్నాను. కాని, నే నిచ్చే ప్రతి జవాబుకీ— శారద గడుసుతనంగా ఏదో ఒక మాట పెనవేయడం నాకు ఒక పక్క చిరాకేసినా, ఆమె నిష్కల్మష మైన, దాపరికంలేని అంతరాత్మను చూచి సంతోష పడ్డాను. మధ్య మధ్యలో కమల కని పిస్తుందేమోనని ఆశ పడ్డాను. కాని, ఆమెకు నే నంటేనే అమితమైన సిగ్గు; నా మాటంటేనే ఒక విధమైన సిగ్గు.

బావగారొచ్చాక అందరూ కలిసి భోంచేశాము. వరండాలో కూర్చుని కబుర్లాడుకుంటూ కూర్చున్నాము.

"బావా!— శారదని కాలేజీ మానిపించేశావుట ఏం?" అని అడిగాను.

"మానిపించక ఏం చేయమంటావురా! నా ఒక్కడి సంపాదనతో ఈ సంసారమంతా నడవాలి పైగా దానికి కాలేజీ చదువు చదవాలంటే ఎలా సాధ్యం. ఎటొచ్చీ—ఎప్పుడైనా కాపురానికి వెళ్ళబోయే పిల్ల, ఏ హైస్కూలు వరకు చదివించాం... అది చాలదూ?—అది గాక, ఇంకా ముందు పెళ్ళిళ్ళ సంగతి కూడా ఒకటుంది!" అన్నాడు బావ.

'మామయ్య వుండగా మనకేం లోటు బావా!" అంటూ అందుకుంది శారద "వాళ్ళ నాన్నగారు పెట్టిపోయిన కాస్త కూస్తో వుంది అందుచేత సమయంలో మన కేదేని సహాయం చేయకపోతాడా!"

"బావా! శారద మాటల్లో ... దీనిక చేదేమీ తెలియదో కాస్త తెల్సుగా వుంటేనోనని మీ ఖరీదు తో కదు" అన్నాను పరిహాసంగా. శారద నా మాటలకి మూతి తిప్పుకుంది.

'చంద్రం! ఒక్క మాట—" అన్నాడు బావ

'చెప్పు బావా!—"

"నీ పెళ్ళి విషయం ఏమైంది తేల్చావుగాదూ?"

"నా పెళ్ళా!!—బాగానే అడిగారు చేసుకోవాలనే అనుకుంటున్నాను. కాని, పిల్ల దొరికితేనా?"

"తప్పేదియ్యా!—పెళ్ళి చేసుకునేవాళ్ళంటే, ఈ లోకంలో పిల్లలకి లోటా, ఏమిటి?—చేసుకుంటానని చెప్పవోయ్! రత్నంలాంటి అమ్మాయిని—" అని బావగారు అంటున్నంతలో—అక్కయ్య అక్కడికి వచ్చి అంది:

"మరీ బాగుందిరా చంద్రం! చేతిలో వెన్నముద్ద వుంచుకుని, ఎవడో నీలాటివాడు నెయ్యికోసం అలమటించాడుట! అలా వుంది నీ వ్యవహారం! మీ బావగారి వాస్యానికేంగానీ, కమలని మరింకా ఎన్నో రోజులు మా ఇంట్లో పెట్టుకు పోషించుకోడానికి మాకేం బాగనిపించలా?—శీఘ్రంగా ముడివేసుకుంటే దారి చూడు!"

"ఎందుకీ నాటకం బావా!—నీ నల్ల ముఖానికీ, ఆ ఎర్ర ముఖానికీ—పుట్టుకతోటే బంధం ఏర్పడిందని అందరికీ తెలిసిందేగా!—శుభస్య శీఘ్రం!" అంటూ మేడ మెట్లెక్కిపోయింది శారద.

శారద మాటలు నా మనసులో సూటిగా గుచ్చుకున్నాయి. నే నేం అందవికారిని కాకపోయినా నల్లనైన మాట వాస్తవమే! చర్మవర్ణ భేదానికి, అంతరాత్మకు పొత్తు వుందని శారద నమ్మకమైతే, ఆ నేరం బాధ్యత పుట్టినవాళ్ళదా? పుట్టించిన వాళ్ళదా? శారదకు నచ్చేవాడుకాదా, ఆమెలాగే ఎర్రవాడని ఆమె నమ్మకమైతే, పోనీ ఎవరినో చేసుకునే ఆలోచనను మానుకోవలసిందేగా! దీనికీ, కమలని కలిసి—ఒక మాట అడగాలనుకున్నాను.

"చంద్రం శారద అలా ఒడుదుడుకుగా మాట్లాడుతోందని, ఏమనుకోకు! దాని స్వభావమే అంత!" అన్నాడు బావ ఆ బాధేమీ పట్టించుకోనట్లు వుండిపోయాను.

రాత్రి పది గంటలయింది. దప్పివేస్తే—

'అక్కయ్యా! కాసిని మంచినీళ్ళు తీసుకురా, తాగడానికి!" అని, వీధి గదిలోంచి కేకేశాను

... అయిదు నిమిషాల తరువాత, నా గది గుమ్మం దగ్గర అలికిడి వచ్చినట్టయింది లేచి, గది తలుపులు తెరిచి, రెండు చేతులతో అందించిన నీళ్ళ ... చూశాను. కమల! నాలో సంచలనం కలిగింది—

"చాలా (శమ కదూ !" అన్నాను మెల్లగా.

అధరాల మధ్య ముసి ముసినవ్వు మెదిలించి, ముఖం తిప్పుకుంది కమల !

"నిన్ను ఒక విషయం అడగాలనుకున్నాను. కాస్త దగ్గరికి రా, చెప్తాను" అన్నాను.

కమల విచి(త్రంగా నాకేసి చూసింది.

"మరేం చెయ్యనులే ! నీమీద ఒట్టు !" కమల రెండడుగులు గదిలోకి పెట్టి ఆగిపోయింది.

"నువ్వు ఎరుపుగా వున్నావనీ, నేను నలుపుగా వున్నాననీ, మనది విచి(త్రబంధమనీ శారద వేళాకోళం చేస్తూంటుంది. అలాటి అభి(ప్రాయం నీకుంటే— నన్ను చేసుకోడానికి ఇష్టం లేకపోతే, నిరభ్యంతరంగా నే నీ పెళ్ళి మానుకుంటాను" అన్నాను.

కమల కళ్లలో జాలి మెదిలింది. మెల్లగా పెదిమలు విప్పి, "అలా అనకు మావయ్యా ! శారద పరిహాసానికి అలా అంది. దాని మాటలకి, నువ్వు బాధపడి—మన బంధాన్ని విదిలించుకోడానికి (ప్రయత్నించకు. నాకీ లోకంలో నువ్వు తప్ప, నాకు కావలసిన వా రింకెవరూ లేరు !" అనేంతలో ఆమె కళ్లు చెమ్మగిల్లాయి. ఆమె నా చేతులని తన కళ్లకద్దుకు మురిసిపోయింది. నిజంగా, కమల నా భార్యకావడం నా అదృష్టమని ఆనందపరవశుణ్ణయాను.

కమల :

లోకంలో పుట్టే (ప్రతి (స్త్రీనీ అదృష్టవంతురాలని చెప్పడానికి వీలులేదు. పుట్టినది మొదలు చనిపోయే వరకూ ఏదో ఒక లోటు వుండితీరుతుంది. ఆ లోటుపాట్లు తరచుగా విధి కల్పించేవి కొన్ని, సమాజం కల్పించేవి కొన్నీనూ, తల్లిదం(డ్రు లున్నవారికి అదృష్టలోపమో, వాంఛా విఫలమో, అదృష్టమున్నవారికి వాంఛా లోటుపాట్లో—ఇలాటివి ఏవో కొన్ని వుంటూ టాయి.

ఈ తరహాలో చూడబోతే, నే నెంతో అదృష్టవంతురాలనని సగర్వంగా చెప్పుకోగలను. నాకు జన్మనిచ్చిన తల్లిదం(డులూ, అంతస్తుకు లోపించని ఆడంబరం, ఇంకా—నా చిన్నతనంనుంచీ నే కోరుకున్న 'మావయ్యా'—ఇవన్నీ ఒక్కుమ్మడిగా అనుభవించడం నిజంగా నా అదృష్టపు పూజాఫలమేగదూ !—నాకు.

చం(ద్రం మావయ్య 'మావారు' అయిపోయాక, ఆరు నెలలపాటు మ(ద్రాసులోనే వుండిపోయాం. మావయ్యకి, తం(డ్రి వుంచిపోయిన రెండిళ్ళూ, నాలుగెకరాల భూమీ గుంటూరులో వుంది. బాంకిలో వుద్యోగం. కాబట్టి, సంసారానికి సరిపోయేంతగా జీతం వచ్చేది. తాత్కాలికంగా ఆరు నెలలు మ(ద్రాసులో పనిచేశాక, మళ్లీ గుంటూరుకే బదిలీ అయి, అక్కడికి వెళ్లిపోయాం.

నేనంటే, మావయ్యకి ఎంతో (ప్రియం ! ఆఫీసునుంచి వచ్చిందే తడవుగా, చీటికీ మాటికీ వేళాకోళాలు చేస్తూ—నవ్వించి, కవ్వించి—ఆనందపరిచేవాడు.

మా జీవితపథంలో మే మిద్దరమూ ఏకాకులం. మా ఆనందపథంలో, మావయ్యకు నేనూ, నాకు మావయ్య తోడునీడలం. ఇద్దరం కలిసి స్వర్గసీమల్లో మురిసి తిరిగేవాళ్లం. ఆ మురిపెల్లో వింత వింత లోకాలూ కనిపించి, మైమరచిపోయేవాళ్ళం. మా ఆనంద సుధాభాండంనుంచి, ఓ కాంతి (ప్రసరించి, నాలో రూపమై (ప్రతిబింబించింది. ఆ (ప్రతిబింబాన్ని తలచుకుని, ఇద్దరమూ తీయలాడుకునేవాళ్ళం—పోట్లాడుకునేవాళ్ళంకూడా ! అది మా కోక ఆనందం ! చం(ద్రం !

మా పాపాయి—రాజాకి మొదటి సంవత్సరం పూర్తయేసరికి, పుట్టినరోజు పండగ బాగా చేసుకున్నాము. వాడంటే, వాళ్ళ తాతయ్యకీ, బామ్మకీ మిగతావాళ్లందరికీ ముద్దే ! బొద్దుగా, చూడ ముద్దుగా వుండడంవల్ల, మావాళ్ళు ముద్దుపెట్టి వాటిటిగానా (ప్రేమే !

నాగభూషణుడు

ఫోటో: శ్రీ ఎ. సంపత్‌కృష్ణ

రాజాకి పుట్టినరోజు పండుగ జరిగిన మూడో నెలలో అనుకుంటాను—కమల కెందుకో సాయంత్రం కడుపునొప్పి అంటూ బాధపడింది. మామూలు నొప్పేమో అనుకుని, నేను అశ్ర(ద్ధగా వుండిపోయాను. మరో నెల గడిచిన తరువాత, కమల కడుపు నొప్పివల్ల (ప్రమాదంగా బాధపడ్డం చూసి, ఆమెను డాక్టరు దగ్గర పరీక్ష చేయించాను. ఆమెకు కడుపులోని పేగుల్లో ఏదో జరిగిందని, ఆపరేషన్ చేస్తేగాని నయమవదని డాక్టరు చెప్పాడు. ఆపరేషన్ అనేసరికి నా శరీరం గగుర్పొడిచింది. ఒకవేళ కమల కేదైనా (ప్రాణాపాయం జరిగితే !—

(మిగతా 61 వ పేజీలో)

(7 వ పేజీ తరువాయి)

డాక్టరు నిర్ణయింతో నాకేమీ తోచక వూర్గా మికు టెలిగ్రాం ఇచ్చి బావగారిని రప్పించాను. బావ గారు డాక్టరు నిర్ణయం విని వణికిపోయారు. బావ గారి ఇంటిల్లపాదీ మా ఇంటికి వచ్చేశారు.

రోగంతో బాధపడేకన్న చికిత్సవల్ల ఏమయినా అయితే కమల మనకు దక్కుతుందనీ, లేదా మన అదృష్టం ఎంతేననీ బావగారు అన్నారు. అందరి నిర్ణయమూ అదేనా! నేనూ విధిలేక ఒప్పుకున్నాను.

వారం రోజులు ట్రీట్‌మెంట్ చేసి, తర్వాత ఆప రేషన్ చేయబోతున్నట్లు చెప్పారు హాస్పిటల్‌లోని డాక్టరు. ఆపరేషన్ చేయడానికి రెండురోజులుందనగా ఆ రోజు వుదయం పది గంటలకు—కమల స్థితి ప్రమాదంగా వున్నట్లు హాస్పిటల్ నుండి కబు రొచ్చింది. అందరం వెళ్ళాం. మేం వెళ్ళిన అర్ధగంట వరకూ కమలకు స్పృహలేదు. తర్వాత స్పృహవచ్చి అందరినీ పలకరించింది. కమల స్థితి చూసి, అందరూ లోలోపల కుమిలిపోయారు. అక్కయ్య అయితే, మరీ ఏడ్పులేకుండా వుండలేకపోయింది. అన్నిటికీ కమలను కన్నీళ్ళు కారుస్తూ చిరునవ్వు నవ్వింది. ఆఖరుగా పాపాయిని పెట్టుకునివున్న నన్ను చూసి, తన దగ్గిరికి రమ్మని పిలిచింది. రూపురేఖలు కరగిని కమల చూస్తుంటే, నాకు విచారం ముంచుకొచ్చింది. కమల ఎదుట నా విచారాన్ని మరుగుపెట్టుకో ప్రయత్నిం చాను. కాని, అదేమీ—నావల్ల సాధ్యంకాలేదు.

పాపాయిని చేతుల్లోకి తీసుకుని, ఏడుస్తూ రెండు మూడుమార్లు ముద్దు పెట్టుకుంది. లోకం తెల యని పాపాయి, తల్లి వాత్సల్యానికి మురిసిపోతూ, "అమ్మ—అమ్మ!" అంటూ చిరునవ్వు నవ్వాడు. పిదప కమల నావేపు చూసింది. ఆమె కళ్ళల్లో నీరులు, నా కళ్ళల్లో—ఏమిటో, నా కవన్నీ ఆక్టే జ్ఞాపకంలేదు.

"ఏంటు— కళా— విచారిస్తున్నారు—నేను— నేను—" అని ఆగింది కమల. కమల చేతుల్ని నా ముఖానికి ఉంచుకుని భోరున—ఆ వార్డు ప్రతి ధ్వనించేలా దుఃఖించాను, విచారించాను—

కమల నా కళ్ళనీళ్ళు తుడుస్తూ విచారిస్తూ— నవ్వింది. "పాపాయిని—పాపాయిని— జాగ్రత్తగా చూసుకోండి—నే నిక—బతకలేను—మరో పెళ్లి—" అని చెప్పడం పూర్తి చేయకుండానే, నా చేతుల్ని గట్టిగా పట్టుకుంది. మళ్ళీ కొప్పి వచ్చింది కాబోలు! అందరివేపూ—నావేపూ చూస్తూనే— మూలుగుతూ ఆఖరి శ్వాసను నా చేతుల్లో విడిచిపెట్టింది. వెచ్చ దనం మాసిపోయిన కమల చేతుల్ని—

నాకేం తోచలేదు—మంచుకొండ కదలి, విరిగి, ముక్కలై నామీద పడ్డట్లు అయింది. పచ్చటి చెట్టుపై పిడుగుపడి, మసిబొగ్గయినట్లు ఓ దృశ్యం కనిపించింది. ఆ చెట్టుమీద ఓ మూలకాకి విచిత్రంగా అయితే భయంకరంగా అరవడం వినిపిస్తోంది—దాని ఘోషలో ఏదో రూపం కదులుతోంది. ఆ రూపం— అది—కమల—తెల్లటి చీరతో, ముత్తైదువ ముఖంతో, గలగలా నవ్వుంచేసుకుంటూ వెళ్లిపోతోంది. అయ్యో! నా కమల—నా ప్రతిబింబాన్ని నాకు పంచి పెట్టి పోయిన లక్ష్మీదేవి—నన్నువిడిచి వెళ్లిపోయింది—

నా కమల ఇకెప్పుడూ నా దగ్గరకు తిరిగిరాదని [illegible] పోయాను. [illegible] చూసి [illegible]—నా కమలని నామీద [illegible] ఆ భగవంతుడు ఎంత క్రూరుడు, విధి బలీయం, ఎంత అన్యాయం!—

[illegible]:

[illegible] లో, మా [illegible] లోని ఒక కాంతి ఆరిగిపోయినట్లయింది అలా [illegible] గడం మా అందరి దురదృష్టమే!

[illegible] — [illegible] బంధం [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వుండి తెగిపోయినా బాగుండును. కాని, పాపాయి— [illegible] తెంచుకొని, అసలు బంధాన్ని విడి [illegible] [illegible] [illegible] గురించిన ధ్యాసమే [illegible] కాదు. ఇంటికి [illegible] నప్పుడల్లా, [illegible] ఏదో ఒక కబురు వినేవాణ్ణి, అమ్మ [illegible] [illegible]

ఫలించిన బంధం

[illegible] అప్పట, [illegible] [illegible] లేదు. కాని, పాపాయినై [illegible] వినలేదు. గుంటూరులోనే ఎలాగో తిప్పలుపడి కాపాడు కుంటూవన్నాడు. పిల్లవాడు పారుగింటివాళ్ళకెల్లా ముద్దు కాబట్టి, వచ్చినకై—సుఖంగా వుండగలడని బావ నమ్మకం!—ఆట్లనే రోజులు సాగుతున్నాయి.

నాకు పరీక్షలు ముగిసిపోయిన తర్వాత, పిల్లవాణ్ణి, బావనీ చూడాలని గుంటూరుకు ప్రయాణమైనాను. అక్కయ్య మరణం తర్వాత, ఇప్పుడు నేను వెళుతు న్నది మొదటిసారే!—గుంటూరులో బావ ఇంటి ముందు బండి ఆగింది. బండి దిగి, బండివాడికి డబ్బు లిచ్చి పంపాను. ఇంటిలోపలనుండి పాపాయి ఏడుపు వినిపిస్తోంది. నా హృదయం జాలిపడింది. అడుగుమీద అడుగువేసుకు వెళ్లి—మూసిన వాకిలి తలుపులను కొద్దిగా తెరుచుకుని, లోపలికి చూశాను.

ఏడుస్తున్న పిల్లవాణ్ణి, మరీ బెదిరించి, దెబ్బ గొడుతున్నాడు బావ. ఏదో మొండితనంతో ఏడు స్తున్నవాణ్ణి చేతిలోని బెత్తంతో నాలుగు దెబ్బలు చురుక్కున తగిలించాడు బావ. ఆ దెబ్బలు నాకే తగిలినట్లు నేను బాధపడ్డాను. ఆ దెబ్బల బాధకి మరీ రెచ్చిపోయి, గుక్కతిప్పక ఏడుస్తున్నాడు పాపాయి. నిమిషంసేపు తర్వాత, పాపాయి ఏడుపును చూసి ఓర్వలేకపోయాడు బావ. ఆవేశంతో—ఆ పసిపాపను పశువులా కొట్టానని కుమిలిపోయాడు. చేతిలోని బెత్తాన్ని అవతలపారేసి, ఏడుస్తూన్న పాపాయిని చేతుల తెత్తుకుని, తన హృదయానికి గట్టిగా అదుముకున్నాడు ఆ వాత్సల్యంలో విచారం పెల్లుబి కింది. భోరున ఏడుస్తూ—పోయినపోయిన అక్కయ్య [illegible] దిక్కెళ్లి—"కమలా! ఎంత [illegible] చేశావే! నువ్వెళ్ళుతూ ఈ పాపాయిని నాచేతుల్లో పెట్టావే! [illegible] కాపాడాను—నే నేం చేయను!"—అని ప్రక్కనుంచి పాపాయి ముఖాన్ని తన ముఖానికి చేర్చుకుని ఏడుస్తూ ఏమ్పుండిపోయాడు

[illegible] తుడుచుకుని, [illegible] ఏడుపుకు వెళ్ళి—[illegible] పాపాయిని నా చేతుల్లోకి తీసుకున్నాను. పాపాయి ఏడ్పు తారిపోతున్నాడు. వాడు నన్నొకసారి చూసి—ఆశ్చర్యంగా నిట్టూర్పి [illegible]

'బావా! [illegible] నా [illegible] [illegible]!" [illegible]

"శారదా!—నీకు తెలియనిదేముంది? నా బ్రతుకు ఇలా అవుతారవుతుందని నే ననుకొన్నానా, చెప్పు?" [illegible] బావ—[illegible] గొంతుకతో.

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?"

"ఏంచేయ్యను! వాడికి లోకం తెలిసేంతవరకూ, వాడిలా బాధపడుతూ పెరిగి తీరాల్సిందే?'

"[illegible], [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] వుండేది [illegible]"

"ఏమిటి?—నాకు మరో పెళ్ళా?—పాపాయికి సవతి తల్లా?—"

"[illegible], బావా! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?"

నిర్ఘాంతపోయిన నాకు, నా మాటలు అర్థమయ్యాయి కాబోలు—ఆశ్చర్యపోయి—"శారదా!" అని పిచ్చిగా పిలిచాడు.

నేన బావ ముఖంలోకి చూశాను. బావ కళ్లలో కృతజ్ఞతాశ్రువులు రాలాయి.

"నిజంగానా శారదా?" అన్నాడు.

"అవును, బావా! పాపకోసం నేనంత త్యాగం చేయకూడదా?" అన్నాను, నాలో కలిగిన ఆనందాన్ని అనుభవిస్తూ.

బావ నా ముఖాన్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకుని— "శారదా! నీ వుదుకుమోత్తనాన్ని చూసి, నిన్ను అపార్థం చేసుకున్నాను. కానీ, నీ హృదయం వెలలేని మాణిక్యమని నాకిప్పటికి తెలిసింది—నువ్వు నాపాలిటి కులదేవతవు!—" అన్నాడు జాలిగా.

బావ కళ్ళలోని కాంతిని చూడలేక నా ముఖాన్ని మెల్లగా క్రిందికి వంచుకున్నాను.